

Filip Kaas: Tense-aspect-mood marking in Turkish: Case analysis of -ecek/-acak

Posudek bakalářské práce odevzdané jako součást požadavků k absolvování bakalářského studia v oboru Obecná lingvistika. Ústav obecné lingvistiky, FF UK Praha, 2015.

Bakalářská práce Filipa Kaase se zabývá analýzou tureckého morfému (y)AcAK. Výchozím bodem pro analýzu je přitom kritické zhodnocení dosavadní klasifikace tohoto morfému ve vybraných gramatikách turečtiny. Konečným cílem autora je na základě korpusových dat navrhnout předběžnou klasifikaci funkcí zkoumaného sufixu v rámci komplexu času, aspektu a způsobu (tense-aspect-mood, TAM).

V první části práce autor stručně shrnuje diskuze o rozlišení komplexu TAM na pozadí markerů budoucnosti v angličtině a především v turečtině, která je předmětem analýzy. Autor uvádí různé “základní” funkce či významy přisuzované morfému (y)AcAK v turkologické literatuře. Následuje podrobnější analýza výkladu tohoto sufixu ve třech vybraných gramatikách. V rámci analýzy autor sleduje mnoho faktorů, které mohly mít vliv na zpracování sledované problematiky daným autorem.

Následuje krátká diskuze vztahu jazykově specifických kategorií a mezijazykových komparativních konceptů a různé míry detailnosti v jazykovém popisu a důsledků z ní plynoucích.

Jádrem práce je pak analýza morfému (y)AcAK na základě dat z korpusu METU. Autor konstatuje, že analýza je zasazena do rámce konstrukční gramatiky. V korpusových datech se snaží identifikovat dílčí konstrukce, v nichž se morfém objevuje, a navrhuje klasifikaci těchto konstrukcí v komplexu TAM, přičemž s využitím mluvních aktů uvádí funkce jednotlivých konstrukcí.

Autor na začátku práce vyjmenovává několik cílů, kterým má práce sloužit, ke každému z těchto vytyčených cílů se vyjadřuje a více či méně úspěšně tyto cíle naplňuje. Autor v práci prokazuje, že je schopen kritické reflexe relevantní odborné literatury i samostatné analytické práce s jazykovými daty. Ačkoli mám k práci některé připomínky, lze jmenovat tři body, v nichž je práce neoddiskutovatelně cenná a jistě dává podnět k dalšímu rozvoji dané problematiky. Především je nutno ocenit snahu o identifikaci funkcí zkoumaného sufixu na základě empirických dat, což je v kontextu lingvistické turkologie bohužel stále poměrně unikátní přístup. Autor tak nabízí první vhled do reálného fungování analyzované struktury a předběžným zmapováním terénu poskytuje výchozí bod pro detailnější analýzu. Zároveň oceňuji, že je práce typologicky informovaná a autor se snaží v této oblasti upozornit na nutnost detailní analýzy a kritické reflexe deskriptivních dat v typologické práci. Osobně se mi též líbí autorova poznámka o různých úrovních “jemnosti” jazykového popisu, jakkoli zůstává v poměrně obecné rovině a autor se jí blíže nevěnuje.

Výše zmíněný potenciál práce je bohužel srážen některými formálními a argumentačními problémy. Rozumím důvodům, které autora vedly k volbě angličtiny jako jazyka práce, a s touto volbou rozhodně souhlasím. Na druhou stranu je právě jazykové zpracování jedním z největších nedostatků práce. Ačkoli autor prokazuje zkušenost s akademickou angličtinou, obsahuje práce spoustu gramatických chyb i formulačně nešikovných pasáží (protože se tato výtka týká práce jako celku, nepřijde mi nutné odkazovat ke konkrétním případům). Práci zkrátka chybí finální jazyková kontrola a tato skutečnost bohužel v některých místech (především oddíl 3) značně znesnadňuje čtení a interpretaci myšlenkově poměrně náročného textu.

Druhý problém, který se projevuje napříč textem, je možná argumentační nezkušenost či nešikovnost, možná přílišná snaha o stručnost, které v každém případě text v kombinaci s výše uvedenou slabší jazykovou stránkou značně zamlžují. Prakticky ve všech částech práce autorovy myšlenky často zůstávají nedořečeny, skryty v náznacích či v zásadě nevyřčeny. Autor jako by spoléhal na čtenářovu erudici a orientaci v rozsáhlé problematice mj. typologie, gramatikografie či turecké gramatiky a též na čtenářovo interpretační úsilí. Tento fakt je s přihlédnutím k tomu, že jedním z předmětů práce jsou metajazykové úvahy o jazykovém popisu, poněkud nešťastný. Především analýza v oddíle 4 by si pak, myslím, zasloužila více prostoru. Při čtení práce jsem se neubráníl pocitu, že autor byl při volbě tématu až příliš ambiciózní a vytyčil si možná až příliš rozmáchlé cíle a místo detailního zpracování jednoho konkrétního problému se dotýká více oblastí tu pouze rámcově, tu detailněji. Na druhou stranu je nutno ocenit, že autor sebekriticky identifikuje nedostatky v designu výzkumu a přináší návrhy na zlepšení užití metodologie.

Otázky k práci:

- Autor v analýze pracuje s komplexem TAM a přestože odkazuje na relevantní literaturu, nejsem si vědom, že by se v práci vyjadřoval k tomu, jak tento fenomén chápe, pracoval s nějakou rámcovou definicí?
- V oddíle 3 autor hovoří o různých úrovních hrubosti popisu jazykových dat, jak by autor charakterizoval úroveň detailu, kterou zvolil pro svou analýzu?
- Jednotlivé typy konstrukcí identifikované v oddíle 4 vykazují na základě uvedených příkladů poměrně specifické chování (např. direktivní konstrukce se vyskytují jen v 2. osobě, intenci a komisivní konstrukce se vyskytují pouze v otázkové konstrukci), jsou tyto formální znaky generalizovatelné nebo se jedná pouze o charakter zvolených příkladů? Nakolik se podle autora jedná o etablované konstrukce, které jsou jako takové součástí jazykových znalostí jednotlivých mluvčích?

Závěr:

Autorova práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji k obhajobě.

Vzhledem k výše uvedeným připomínkám navrhuju hodnocení: *velmi dobře*.

V Praze, 31.8.2015

Michal Láznička